

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

пддау
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та публічного
управління

**Студентський науковий гурток
«Територія науки»**

ЗБІРНИК

матеріалів наукових досліджень
молодих учених кафедри публічного
управління та адміністрування
«ТЕРИТОРІЯ НАУКИ»

Жовтень 2025 року

м. Полтава

Територія науки: Збірник матеріалів наукових досліджень молодих учених [кафедри економіки та публічного управління] Полтавського державного аграрного університету. Жовтень 2025 р. Полтава, ННІ ЕУПІТ ПДАУ, 2025. 45 с.

Видається з жовтня 2018 року

Виходить щорічно

Відповідальна за випуск: Шупта І.М. - доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економіки та публічного управління

Редакційний колектив не завжди поділяє думку авторів.

У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована молодими ученими.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

©ПДАУ 2025 рік

ЗМІСТ

Гордієнко О. Р.	НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ «PRODUCT PLACEMENT» В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	4
Махінова В. А., Устименко Є. О.	МІСЦЕ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНИХ ІНДЕКСАХ КОРУПЦІЇ: ЧИННИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА МЕХАНІЗМИ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ	6
Панасюк Є. І.	ГІБРИДНА ФОРМА РОБОТИ КОМАНДИ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	8
Сороченко М. М.	ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	10
Нос В. В.	СИНХРОНІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЇ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗІ СТРАТЕГІЧНИМИ ЦІЛЯМИ ЙОГО РОЗВИТКУ	14
Кузьменко Ю. В.	ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПОСАДОВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК МОТИВАЦІЯ	19
Зірка К. В.	РОЗВИТОК ВЕТЕРАНСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ: СОЦІАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	23
Чайка Л. І.	ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ	26
Сидьорка М. О.	ЯК ВІДБУВАЛАСЯ ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЙ ЛІДЕРСТВА В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ	31
Ярошенко Г. В.	КРАЩІ ПРАКТИКИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ ІРЦ ТА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	34
Тритяк Д. І.	ЕВОЛЮЦІЯ ЛІДЕРСТВА В ГРОМАДАХ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА СУСПІЛЬНІ ЗАПИТИ	36
Овчаренко В. В.	РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПІДТРИМЦІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ	38
Кононенко Д. О.	ФУНКЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	42

Олександра Романівна Гордієнко

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ «PRODUCT PLACEMENT» В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Використання терміну «продакт-плейсмент» (product placement) в органах публічної влади Великої Британії має специфічний характер, оскільки традиційна комерційна практика платного розміщення брендів у контенті в більшості випадків для державних органів заборонена або суворо обмежена.

Напрямки використання, регулювання та застосування схожих механізмів можна розділити на два ключові аспекти:

1. Регулювання чи заборона комерційного продакт-плейсменту.

Основний напрямок взаємодії органів публічної влади з продакт-плейсментом полягає у його контролі та обмеженні для захисту суспільних інтересів. Для прикладу BBC (найбільший суспільний мовник, що фінансується за рахунок ліцензійного збору) прямо заборонено розміщувати продукти продакт-плейсменту у своїх програмах згідно зі Статутом та Угодою з Урядом Великої Британії, що забезпечує йому гарантії в редакційній незалежності.

Інший приклад, коли британський орган регулювання комунікацій Ofcom, який суворо контролює комерційний продакт-плейсмент на приватних телеканалах (дозволений з 2011 р.), зокрема регуляція включає заборону розміщення: в новинах, дитячих або релігійних та поточних програмах. Забороняється комерційний продакт-плейсмент алкоголю, тютюну, азартних ігор, дитячих сумішей та їжі з високим вмістом жиру, солі чи цукру.

Щодо забезпечення прозорості, то регулятор Ofcom вимагає, щоб всі програми, що містять платний продакт-плейсмент обов'язково відображали такий спеціальний логотип, як «P», насамперед на початку, наприкінці та після рекламних пауз з метою інформування громадськості.

2. «Плейсмент» державної політики та послуг (Public Service Placement)

Хочемо звернути увагу, що у Великій Британії існує давня і потужна традиція розміщення соціальних повідомлень у медіа, що є функціональним аналогом продакт-плейсменту, але використовується для просування державних політик, послуг або соціально важливої інформації, а не комерційних товарів.

Наприклад, соціальна реклама, тобто повідомлення, які поширюються в ЗМІ, щоб підвищити обізнаність та поінформувати про зміни в поведінці населення. При чому це відбувається за звичай без стягнення плати за ефірний час і це є інструментом просування політики. Наприклад Міністерство транспорту демонструє фільми про безпеку дорожнього руху.

Інший приклад, коли урядові органи співпрацюють з телевізійними студіями, сценаристами для того, щоб інтегрувати соціально болючі теми в сюжетні лінії серіалів, наприклад про психічне здоров'я, домашнє насильство чи важливість проявляти активність під час голосування без прямої оплати, проте через консультаційну та інформаційну підтримку.

Так було під час кампаній, спрямованих на охорону здоров'я під час пандемії COVID-19 з метою просування гігієни та вакцинації, а також коли залучали експертів з Міністерства охорони здоров'я для розробки сценаріїв популярних «мільних опер» для відображення реалістичності медичних чи соціальних проблем.

Таким чином, органи публічної влади Великої Британії не використовують продакт-плейсмент для отримання доходу від комерційних брендів, навпаки – суворо регулюють його. Однак, вони активно використовують механізми соціального та політичного «плейсменту» (Public Information) для ефективної комунікації та впливу на поведінку громадян.

Список використаних джерел:

1. Хто і як регулює рекламу у Великій Британії : *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/rinok/article/122295/2017-01-18-khto-i-yak-regulyuie-reklamu-u-velykiy-brytanii/>. (дата звернення 15.10.2025 р.).

2. Ofcom to be put in charge of regulating internet in UK : *the Guardian*. URL:

Вероніка Андріївна Махінова

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

Євгеній Олегович Устінов

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

МІСЦЕ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНИХ ІНДЕКСАХ КОРУПЦІЇ: ЧИННИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА МЕХАНІЗМИ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ

Одним із викликів сьогодення для України як держави є рівень корупції.

Місце України у глобальних антикорупційних індексах, зокрема в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) від Transparency International, є одним із ключових показників її інституційного розвитку та прогресу на шляху євроінтеграції. З 1995 р. щорічно цей індекс публікує неурядова організація Трансперенсі Інтернешнл. Індекс CPI оцінює сприйняття рівня корупції у державному секторі експертами та представниками бізнесу. Оцінка 100 балів означає відсутність корупції, 0 балів – її надзвичайно високий рівень. На жаль, в 2024 році Україна отримала 35 балів зі 100 можливих в Індексі сприйняття корупції за 2024 рік і посіла 105 місце зі 180 (наша країна втратила за рік один бал порівняно з 2023 р.), що демонструють дані табл. 1 [1].

Таблиця 1

Індекс сприйняття корупції (CPI) України, 2020-2022 р.р.

Рік (за даними)	Бали (зі 100)	Місце (серед 180 країн)	Тенденція
2020	33	117	+3 Помітне зростання
2021	32	122	-1 Стагнація
2022	33	116	+1 Відновлення позитивної динаміки
2023	36	104	Значний приріст (+3 бали)
2024	35	105	Незначне просідання (-1 бал

Як показують дані табл. 1., у 2020 році був помітним позитивний прорив (+3 бали) і показник у 33 бали став найвищим для України на той час.,що було зумовлене активною роботою новостворених антикорупційних органів, насамперед зокрема Вищого антикорупційного суду (ВАКС), який почав виносити перші вироки. Проте у 2021 році помітними стали стагнація та Відкат (-1 бал). Саме падіння до 32 балів говорить про застій у ключових системних реформах, необхідних для переходу до більш високих позицій, зокрема це було спричинено Рішенням Конституційного Суду 2020 року, яке поставило під загрозу електронне декларування та інші антикорупційні закони, завдало шкоди іміджу країни, а також зволікання з реформами. Попри повномасштабну війну, що розпочалася в 2022 році, в питанні боротьби з корупцією намітився незначний прогрес (+1 бал), а приріст до 33 балів (найкращий показник на той час) був винятково важливим, оскільки демонстрував, що боротьба з корупцією не зупинилася навіть після початку повномасштабного вторгнення. Потужно без зупинки продовжували працювати антикорупційної інфраструктури (НАБУ, САП, ВАКС) продовжувалася. Вплинуло також і той факт, що Україна розпочала потужну роботу з виконанням кандидатських критеріїв ЄС, що стимулювало прийняття важливих законодавчих рішень.

Отже, за період 2020-2024 р.р. помітно, що Україна здатна досягати прогресу в антикорупційній сфері, але політична боротьба навколо незалежності судів та антикорупційних органів призводила до хвилеподібної динаміки результатів.

Список використаних джерел

1. Сприйняття корупції: за даними Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: https://ti-ukraine.org/ti_format/doslidzhennya/cpi/. (дата звернення 10.10.2025 р.).

Євген Іванович Панасюк

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

ГІБРИДНА ФОРМА РОБОТИ КОМАНДИ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Верховна Рада України ухвалила Постанову №14031 [1] про безперервність функціонування представницьких органів місцевого самоврядування (сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів) в Україні в умовах військової агресії російської федерації, ти самим офіційно підтвердила та посилила повноваження чинних органів місцевого самоврядування, уникнувши «вакууму влади» на місцях. Ця Постанова по суті не змінила функціональних повноважень ОМС, проте надала їм тверду правову та політичну опору для продовження роботи в умовах війни, усунувши потенційні юридичні та політичні ризики, пов'язані із закінченням терміну повноважень.

Гібридний формат роботи ОМС (особливо в умовах воєнного стану) – це фактичний, організаційний спосіб роботи, що поєднує:

1. Дистанційну роботу (онлайн): Проведення сесій, засідань комісій та нарад у форматі відеоконференцій (що дозволено Законом «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій у період дії воєнного стану») [2].

Фізичну роботу (офлайн): Безпосереднє керівництво на місцях, робота з критичною інфраструктурою, видача гуманітарної допомоги, що вимагає фізичної присутності.

Посилення виконавчої влади: Часто це фактичне посилення ролі міського/селищного голови та виконавчих органів, оскільки скликання повноцінних сесій рад (депутатського корпусу) у небезпечних умовах є складним

або неможливим.

Щодо Постанови Постанова №14031, то створила правове підґрунтя для того, щоб гібридний формат був ефективним, адже вона, по-перше, гарантує легітимність, тобто підтверджує, що рада та голова ОМС мають право приймати рішення, по-друге, усуває політичні ризики, а саме: запобігає сумнівам у повноваженнях після завершення терміну.

Гібридний формат дозволяє визначити спосіб роботи ОМС, тобто встановлює, як саме (онлайн/офлайн) ці легітимні органи працюють, а також дозволяє оперативно реагувати на виклики війни (пошкодження, евакуація, гуманітарна криза).

Таким чином, Постанова №14031 усунула критичний правовий ризик, пов'язаний із закінченням терміну повноважень, чітко підтвердивши, що чинні ради та голови залишаються повноважними до проведення нових виборів. Це стало правовою основою для всіх рішень, які приймаються у зміненому воєнному режимі. І хоча Постанова не створювала нових робочих інструментів (як-от онлайн-засідання), проте вона створила фундаментальну передумову для їхнього ефективного використання: легітимність суб'єктів. Рішення, прийняті в гібридному форматі (поєднання офлайн-критичної роботи, онлайн-засідань та посиленних повноважень голів), тепер є юридично непорушними.

Таким чином, Постанова №14031 гарантувала, що, попри війну, органи місцевого самоврядування можуть ефективно адаптуватися (гібридний формат) та продовжувати виконувати свої життєво важливі функції, зберігаючи при цьому демократичний мандат до мирного часу.

Список використаних джерел:

1. Постанова Верховної Ради України «Про безперервність функціонування представницьких органів місцевого самоврядування (сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів) в Україні в умовах збройної агресії російської федерації» :

Верховна Рада України. Законодавство України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4621-20#Text>. (дата звернення:

15.10.2025).2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» : *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>. (дата звернення: 15.10.2025).

Михайло Михайлович Сороченко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування в Україні має жити відповідно до європейських та демократичних норм. Прозорість та відкритість – одні з найважливіші з них, які є сьогоденною вимогою часу та суспільства.

Відкритість влади – це не мета, а певний засіб забезпечення думки та підтримки громадян [1]. У розвиненому суспільстві самі органи влади зацікавлені в наявності таких думок громадян у вигляді довіри та підтримки обраного курсу. Громадськість не може існувати без доступу до інформації про діяльність органів влади. Між органами влади з одного боку та громадянами з іншого має бути двосторонній зв'язок. Зворотний зв'язок у комунікації підтверджує факт передачі повідомлення від адресата до адресата, дозволяє уточнити інформацію та негайно відреагувати на її зміст. Завдяки цьому можна забезпечити низку позитивних змін у системі державного управління конкретної країни, що в майбутньому призведе до зростання соціальної згоди та довіри до влади [2].

Забезпечення відкритості діяльності органу місцевого самоврядування (ОМС) допомагає вирішити проблеми зміцнення довіри громадян до влади, запобігти корупції, створити умови для забезпечення ефективного суспільного контролю над роботою органів влади. Відкритість дозволяє громадянам брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя, а також формує передумови для конструктивного діалогу між владою та суспільством.

Відкритість та доступність в діяльності виконавчого комітету Полтавської міської ради (ПМР) розпочинається з висвітлення практики функціонування його підрозділів, що забезпечується прес-службою міської ради. Протягом 2024 року прес-службою: оприлюднено інформацію з 2052 різноманітних заходів, подій, що відбувалися за підтримки міської влади чи безпосередньо стосувалися її діяльності; було розміщено 3089 офіційних документів [3]. За цей же період на офіційному вебсайті міської ради та на її офіційному ютуб-каналі було оприлюднено 233 відеоматеріали. За 2024 рік вебсайт відвідали 133 тис. користувачів. Сторінки у соціальних мережах залишаються недостатньо функціональними: ФБ-сторінка має 8,7 тис. читачів, сторінка в Інстаграм – 198. Протягом звітного року до прес-служби надійшло 456 листів, звернень та заяв для відповідної роботи. Згідно з резолюцією, надано відповідь на 45 листів у межах повноважень. Запитів на інформацію за 2024 рік отримано дев'ять, на які у межах чинного законодавства України було надано відповідь.

В умовах введеного воєнного стану для забезпечення безпеки та здоров'я громадян, які мають бажання звернутись до ПМР та виконавчого комітету рекомендовано ще робити письмово на поштову адресу, за допомогою форми зворотного зв'язку та усно – на телефонну «гарячу лінію». У 2024 році було отримано, зареєстровано та внесено до електронної бази даних реєстрації 443 запити на інформацію, що на 65,7 % більше 2020 року, і простежено за їх виконанням. Поштою було надіслано 3543 листи. На запит було надано 637 копій (витягів).

В 2024 році до виконавчого комітету ПМР надійшло 16406 звернень, що на 62,0 % більше порівняно з відповідним періодом 2020 року. Письмових звернень отримано – 16033, на особистому прийомі – 373, на телефонну «гарячу лінію» надійшло – вісім. Від мешканців Шевченківського району міста надійшло 6564 звернення, Київського району – 4674, Подільського району – 2550, інших населених пунктів – 2618. За 12 місяців 2024 року до виконавчого комітету ПМР, з урахуванням колективних звернень (2,43 %) від загальної кількості, звернувся 26781 громадянин, якими порушено 17073 питання. Найбільше звернень з питань:

соціального захисту – 10768; діяльності органу місцевого самоврядування (переважно видача архівних довідок) – 1692; аграрної політики та земельних відносин – 721; комунального господарства – 1338; житлової політики – 1575; транспорту та зв'язку – 160 тощо. За 2024 рік надійшло 399 колективних звернень.

На виконання Закону України «Про звернення громадян» забезпечено втілення права громадян на звернення із застосуванням інформаційно-комунікаційних засобів. В 2024 році через вебсайт ПМР та виконавчого комітету надійшло 9 петицій (у 2023 році – 46). На офіційному вебсайті ПМР є вебсервіс «Електронні петиції». Цей сервіс містить інформацію про 19 петицій за 2025 рік. На 11 заявок було надано відповіді, 10 з яких були позитивними.

Проводяться громадські консультації з метою залучення громадян Полтави до участі в місцевому самоврядуванні. За матеріалами вебсайту ПМР у 2020-2024 роках було проведено дев'ять громадських обговорень. У 2024-2025 роках було проведено громадські обговорення трьох проектів нормативно-правових актів [3].

В 2016-2021 роках Полтава реалізувала Бюджет участі. Він був унормований цільовою програмою «Міська цільова програма «Бюджет участі (бюджет участі) у Полтаві на 2016-2020 роки». Головними розпорядниками коштів на реалізацію програми були виконавчий комітет ПМР та КО «Інститут розвитку міста» ПМР. У 2016-2020 роках проекти класифікувалися за максимальним бюджетом та цільовим призначенням: великий проект (40 %), малий проект (50 %), далі – мікропроект (10 %). Бюджет великого проекту становить до 1,4 млн грн, малого – до 500 тис. грн, мікропроекту – до 100 тис. грн. Активність полтавців зростає протягом даного періоду, у 2019 році за проекти проголосували 17468 полтавців, віддавши 31624 голоси, порівняно з 12455 полтавцями, які віддали 17052 голоси у 2018 році. Підсумкові звіти про результати програми були розглянуті виконавчим комітетом ПМР, а інформація була опублікована в розділі «Бюджет участі» офіційного вебсайту [3].

У 2021 році в рамках конкурсу партисипативного бюджету було запроваджено проекти розвитку сільських територій. За оновленим Положенням щонайменше 0,4 % бюджету ТГ мало бути виділено на проекти-переможці. У

2021 році на проекти-переможці було виділено 20 млн грн. Планувалося виділити 20 % від загальної суми на проекти з розвитку сільських територій». Решту 80 % – розподілити у такій пропорції: 40 % на великі проекти, 50 % на малі проекти та 10 % на мікропроекти. У 2021 році перемогли 49 проектів, зокрема п'ять великих, 17 малих, 19 мікропроектів та 8 проектів розвитку сільських територій.

Таким чином виконавчий комітет ПМР використовує стандартний спектр інструментів забезпечення відкритості діяльності органу місцевого самоврядування, що підтримує потенціал ТГ.

Для підвищення рівня інформаційної відкритості та прозорості діяльності виконавчий комітет ПМР має керуватися рекомендаціями, які є результатом дослідження інформаційної відкритості та прозорості місцевих органів влади в умовах війни, проведеного в рамках спільної ініціативи «Європейське відродження України» за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» та спрямовані саме місцевим органам влади та їх посадовим особам ТГ [4]. Поряд з цим також має працювати над усуненням недоліків, що окреслені в результаті дослідження аналітиками програми «Прозорі міста» стану прозорості міста Полтави в 2024 р. [5]. З урахуванням підсумків даного оцінювання рівня прозорості та дотримання ПМР вимог законодавства щодо місцевого самоврядування, доступу до публічної інформації, засад державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності можна сформулювати низку приписів щодо удосконалення діяльності у кожній із таких сфер: «Відкритість», «Бюджет та закупівлі», «Комунальне майно та землі», «Взаємодія з громадськістю», «Політика у сфері кадрів та доброчесності», «Служіння громадянам», «Реагування на виклики війни».

Список використаних джерел

1. Приліпко С. Нормативно-правові засади інформаційної відкритості та комунікаційної взаємодії органів публічної влади з громадськістю. *Науковий вісник: Державне управління*. 2020. № 4(6). С. 232-251.
URL: <file:///C:/Users/oserd/Downloads/127-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96->

[354-1-10-20201221.pdf](#) (дата звернення: 15.10.2025).

2. Алексеєва К. А., Грищенко І. М. Удосконалення процесу інформаційної відкритості органів публічної влади шляхом практичної реалізації концепції електронного урядування. *Науковий вісник: державне управління: журнал*. 2020. № 3 (5) 2020. С. 9-21. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/82/81> (дата звернення: 15.10.2025).

3. Полтавська міська рада : *Офіційний сайт*. URL: <https://www.rada-poltava.gov.ua/ua/contact> (дата звернення: 15.10.2025).

4. Макарович М., Баласанян В., Кіщенко В. Аналітична записка. Дослідження інформаційної відкритості та прозорості місцевих органів влади в умовах війни. Одеса, 2024. 16 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1r211xpRexsBviZ9NcDXWkSPwybO8_WqY/view (дата звернення: 15.10.2025).

5. Рейтинги прозорості 100 міст України. 2024. Аналітичний звіт. URL: <https://surl.li/kuwcdd>. (дата звернення: 15.10.2025).

Вікторія Вікторівна Нос

магістрантка кафедри економіки та публічного управління

Полтавського державного аграрного університету

СИНХРОНІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЇ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗІ СТРАТЕГІЧНИМИ ЦІЛЯМИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Без якісної комунікації місцева влада може хибно зосереджуватися на другорядних завданнях та ігнорувати реальні потреби громади, що може створювати розрив між очікуваннями громадян та діями влади. Недостатня увага до взаємодії знижує рівень громадянської активності, оскільки люди не розуміють, як їхня участь впливає на прийняття рішень. Найнебезпечніше те, що хаотична комунікація може призвести до непорозумінь між місцевими органами влади, бізнесом та громадськими організаціями [1].

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЦЕНТР РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ, ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ І НАСЕЛЕННЯ, ПОСТРАЖДАЛОГО ВІД ВОЄННИХ ДІЙ» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (надалі – КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ), як і інші організації публічного сектору, має навчитися презентувати та захищати свої інтереси, будувати успішні стосунки з постачальниками, споживачами та іншими партнерами. Для досягнення цього комунікаційна діяльність має стати систематичною, обґрунтованою, стратегічною та належним чином керованою, тобто виконавці цієї діяльності мають бути чітко визначені, а сама діяльність формалізована у вигляді комунікаційної стратегії та/або комунікаційного плану. Як внутрішній документ має бути сформульована комунікаційна стратегія КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, що буде слугувати керівництвом для будь-яких заходів, пов'язаних з інформуванням цільової аудиторії, спілкуванням з медіа тощо.

Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на існуючу систему комунікації КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, дозволив виявити сильні та слабкі сторони з метою розробки комунікаційної стратегії, визначення потенціалу для її реалізації та можливостей покращення комунікативної та інформаційної складової діяльності. Стратегічною метою комунікації КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ визначено мобілізацію підтримки громадськості та ключових груп зацікавлених сторін для реалізації власної стратегії розвитку КП та успішної реалізації його цілей і завдань.

Правильно організована комунікація в КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ займатиме не більше двох-трьох годин на день. Бажано, щоб в КП була одна контактна особа для медіа та зовнішніх звернень, яка також може отримувати інформацію з «внутрішньої кухні» КП – спеціаліст з комунікацій. Основні обов'язки такої особи включатимуть: збір інформації всередині КП; забезпечення журналістів інформаційними матеріалами, підтримку контакту зі

медіа; допомогу в організації інтерв'ю, підготовку та розсилку інформаційних матеріалів або прес-релізів; моніторинг веб-сайту, соціальних мереж, ведення Telegram/Viber/інших каналів обміну повідомленнями; моніторинг коментарів про КП, зовнішніх матеріалів та зовнішньої думки; підготовку та публікацію власних матеріалів [2].

Цільовими аудиторіями для КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ є: споживачі – фізичні особи; споживачі – юридичні особи; Мачухівська сільська рада (засновник КП); державні органи; партнери (амбулаторії, лабораторії, санаторії тощо); бізнес-спільнота (підприємства, установи та організації); медіа (друковані, електронні, телевізійні, радіо); лідери думок і незалежні експерти; широка громадськість, громадські організації; працівники КП.

Оскільки КП очікує лояльності, прихильності, гордості тощо в підсумку реалізації комунікаційної стратегії, то останню зорієнтовано на підтримку вже сформованого позитивного іміджу підприємства.

Щоб належно сформулювати комунікаційні цілі КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ важливо розуміти їхнє місце в загальній ієрархії цілей підприємства. Цілі комунікаційної стратегії КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ мають відповідати стратегічним цілям розвитку підприємства та допомагати досягти їх у найбільш ефективний спосіб, підсилюючи один одного та формуючи цілісне уявлення про КП (табл. 1).

Кожна ціль комунікаційної стратегії знаходить своє вираження в основному повідомленні, що транслює найважливішу ідею, яку аудиторія очікувано має засвоїти та застосувати в результаті комунікації. Повідомлення мають бути адаптовані до конкретних аудиторій та враховувати їх інтереси, цінності та звички. Важливо не лише те, що передається в повідомленні, але й те, що не передається або що передається обережно, щоб не скомпрометувати чи неправильно інтерпретувати його [3].

У контексті стратегічних цілей КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ необхідно використовувати весь спектр як власних, так і

зовнішніх каналів та засобів комунікації. Для кожного каналу підбирається відповідний контент залежно від його аудиторії. Це враховує загальні тенденції переформатування інформаційної сфери в бік цифрової комунікації та бажання суспільства чи окремих цільових груп отримувати інформацію певним чином.

Таблиця 1

Цілі комунікаційної стратегії КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ та комунікаційні повідомлення узгоджені з стратегічними цілями його розвитку

Цілі стратегії комунікації	Комунікаційне повідомлення
Стратегічна ціль розвитку КП 1. Розширити спектр реабілітаційних послуг	
1. Фокусування на потребах і запитах користувачів різних цільових груп, підтримання неперервного діалогу	Дбаємо про високоякісну, доступну та комплексну допомогу розширюючи методики
Стратегічна ціль розвитку КП 2. Зміцнити кадровий потенціал	
2. Оптимізація внутрішніх комунікацій задля ефективнішої роботи КП через навчання персоналу	Забезпечуємо злагоджену, професійну та послідовну роботу з людьми
Стратегічна ціль розвитку КП 3. Покращити інфраструктуру та обладнання	
3. Налагодження взаємодії з аутсорсинговими партнерами для розвитку інфраструктури КП	Надаємо професійну та комплексну допомогу через аутсорсинг інфраструктури КП
Стратегічна ціль розвитку КП 4. Розвинути партнерську мережу	
4. Активізація зовнішніх комунікацій та оптимізація інформаційних потоків	Цінуємо партнерство, залучаємо гранти для посилення реабілітаційної допомоги
Стратегічна ціль розвитку КП 5. Запровадити систему моніторингу якості послуг	
5. Залучення проактивних груп громадян, експертів до процесів формування та реалізації програми діяльності КП	Реагуємо на потреби громади та держави

Власні канали комунікацій: офіційний вебсайт Мачухівської сільської ради; офіційні сторінки Мачухівської сільської ради в соціальних мережах; електронна розсилка; листування (електронна пошта, пошта); система електронного документообігу; телефонні консультації; особистий прийом керівництвом КП; фахівці із супроводу ветеранів; особисті зустрічі спеціалістів КП з цільовими групами: пресконференції, брифінги, семінари та тренінги, круглі столи,

конференції, наради. Зовнішні канали комунікацій: медіа – друковані, електронні, телебачення, радіо; вебсайти та сторінки в соціальних мережах інших органів влади, неурядового сектору.

Інструменти комунікації: інформаційні продукти для медіа (прес-релізи, оголошення, огляди, інтерв'ю); публічні заходи новинного та подієвого характеру (прес-конференції, брифінги, прес-зустрічі); публічні заходи освітнього характеру (конференції, презентації, семінари, тренінги, тематичні інформаційні кампанії, зустрічі з цільовими групами); електронні листи до різних цільових груп; листи; телефонні комунікації; фото-, відео-, аудіоконтент; анкети, соціологічні опитування.

Важливою умовою реалізації стратегії комунікації КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ є систематичний моніторинг та оцінка з урахуванням об'єктивних показників прогресу. Моніторинг реалізації стратегії комунікації здійснюватиме один раз на квартал спеціаліст, відповідальний за інформацію та комунікації. Результати моніторингу важливі для коригування інформаційних повідомлень та затвердження плану дій щодо реалізації цієї стратегії на наступний рік.

Реалізація стратегії комунікації здійснюватиметься в межах коштів, передбачених у бюджеті Мачухівської сільської ради на утримання КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, та інших джерел відповідно до законодавства України. Обсяги фінансування стратегії комунікації підлягатимуть уточненню щороку.

Синхронізація цілей комунікаційної стратегії КП «ЦРВВПОН» МАЧУХІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ з стратегічними цілями розвитку КП сприятиме реалізації останніх, тобто: забезпеченню злагодженої, професійної та послідовної роботи з ветеранами та військовими; планомірному використанню ресурсів (розподілу бюджету, трудових ресурсів, медичного обладнання); вчасному реагуванню на потреби громади та держави; забезпеченню стійкого розвитку установи (поступовому розширенню послуг, залученню грантів, партнерству, удосконаленню підходів до реабілітації); формуванню позитивної

репутації КП серед ветеранів, родин, громад та держави.

Список використаних джерел

1. Михайлова О. Г. Сучасні стратегії комунікацій у публічному управлінні та адмініструванні в умовах невизначеності. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2020. № 5. С. 1-6. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2022-5-02-03/2022-5-02-03>

(дата звернення: 09.11.2025).

2. Ефективні комунікації на комунальних підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства : практичний посібник / О. В. Баклажов, Н. С. Величко, О. О. Козлюк. К. : DESPRO, 2021. 68 с. URL <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/793/1.pdf> (дата звернення:

09.11.2025).

3. Розроблення комунікаційної стратегії для органів місцевого самоврядування: практич. посіб. Київ : Гроєкт USAID «ГОВЕРЛА», 2024. 48 с.

Юлія Владиславівна Кузьменко

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПОСАДОВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК МОТИВАЦІЯ

Мотивацію державних службовців розуміють у науці публічного управління, як використання матеріальних та нематеріальних стимулів для підвищення продуктивності та задоволеності працею. Стаття 50 Закону України «Про державну службу» встановлює, що «держава забезпечує достатній рівень оплати праці державних службовців для професійного виконання посадових обов'язків, заохочує їх до результативної, ефективної, добросовісної та ініціативної

роботи» [1].

До нематеріальних стимулів мотивації державного службовця відносяться заохочення, які встановлені нормою статті 53 вказаного закону, а саме: 1) оголошення подяки; 2) нагородження грамотою, почесною грамотою, іншими відомчими відзнаками державного органу; 3) дострокове присвоєння рангу в порядку, визначеному законом; 4) представлення до нагородження урядовими відзнаками та відзначення урядовою нагородою (вітальний лист, подяка, почесна грамота); 5) представлення до відзначення державними нагородами.

Мотивація посадових осіб має певні особливості в залежності від характеру та призначення органу публічної влади. Так, наприклад, заходи мотиваційного характеру для посадових осіб відрізнятимуться в органах судової влади, прокуратурі, поліції, враховуючи особливості проходження служби цими особами.

У цілому для державних службовців органів публічної влади формують мотиваційні стимули, виходячи з об'єктивної картини відсутності можливості використання матеріальних методів заохочення та мотивації, що цілком зрозуміло в умовах воєнного стану в Україні. Перед керівництвом органів публічного управління постає дуже складне завдання – пошук можливостей для мотивації посадовців організаційними, моральними методами.

Серед організаційних методів мотивування все більше популярності набуває використання дистанційної форми роботи посадовців. Так, ще у травні 2020 року Міністерством енергетики України було проведено опитування серед державних службовців з різних регіонів України щодо оцінювання запровадження дистанційної роботи. Така форма роботи набула широкого використання через впровадження карантину у наслідок пандемії грипу, викликаного коронавірусом. «В опитуванні взяли участь 665 державних службовців державних органів влади різних рівнів, з яких близько 60% почали дистанційну роботу вдома або виходять на місце роботи згідно графіку. Під час виконання посадових обов'язків популярним стало застосування електронних документів 70,1%, телефонним зв'язком 62,6% та листування 60,3%. Перебували на постійному зв'язку з

колегами 77,6%. Близько 70% працівників вважають, що виконавська дисципліна не змінилася, та навіть стала ефективнішою. Опитування показало, що 68 % державних службовців й надалі хотіли б працювати у змішаному режимі виходу на робоче місце і дистанційно» [2, с.72].

Таблиця 1

Порівняльний аналіз переваг та недоліків використання дистанційної форми роботи на державній службі

Показники (аспекти)	Переваги дистанційної форми роботи	Недоліки дистанційної форми роботи
Продуктивність	1. Посадовець менше відволікається, що дає можливість зосередитися на аналітичних та індивідуальних завданнях. 2. Гнучкість у плануванні власного робочого часу	Може бути складніше підтримувати самодисципліну (для окремих осіб) Ризик «розмивання» меж між роботою і особистим життям.
Комунікація	Швидкі та зручні онлайн-наради, доступ до цифрових інструментів.	Зниження якості неформальної комунікації. Можливі затримки у вирішенні окремих питань, що потребують особистої присутності під час обговорення
Умови праці	Можливість створити комфортне робоче середовище вдома	Не всі працівники мають відповідні технічні умов. Відчуття ізоляції окремими особами
Ефективність роботи органу публічної влади	1. Економія коштів на комунальні послуги, організацію робочих місць (меблі, ремонт приміщень). 2. Посадовець менше часу витрачається на переміщення та організаційні процеси.	Потреба в належній кібербезпеці та технічній підтримці Ризики втрати контролю за окремими процесами
Кадрові питання	1. Можливість залучення фахівців з інших регіонів. 2. Збільшення доступності для людей з обмеженою мобільністю	Деякі завдання потребують фізичної присутності (підпис документів на папері, робота з громадянами тощо).
Мотивація	Підвищення балансу між роботою і особистим життям (можливість для посадовців поєднувати роботу з піклуванням про неповнолітніх дітей, хворих родичів, батьків похилого віку) Відчуття довіри з боку керівництва	Для окремих працівників важливою є присутність у колективі, тому для них такий формат роботи може, навпаки, знижувати мотивацію
Безпека	Можливість продовжувати роботу під час кризових ситуацій (воєнний стан, надзвичайні ситуації, тимчасові відключення світла)	Ризики витоку інформації за неналежної організації кіберзахисту
Цифрова компетентність	Сприяє розвитку цифрових навичок та впровадженню електронних сервісів	Потребує додаткового навчання та адаптації працівників

Джерело: розроблено автором

Зрозуміло, що дистанційна форма роботи, яка сприймається більшістю державних службовців, як мотивуюча організаційна перевага, не може сприйматися виключно у позитивному світлі, бо має як переваги, так і недоліки при застосуванні посадовцями на державній службі (таблиця 1).

Такий аспект дистанційної форми роботи, як мотивація, є лише одним з багатьох. Але інші аспекти також є мотивуючими для посадовця, який прагне професійного зростання. Це цифрова компетентність, адже необхідність оволодіти цифровими навичками на досить високому рівні є однією з умов роботи у дистанційному форматі. І якщо для роботодавця цей аспект має негативне сприйняття, бо потрібно організовувати додаткове навчання персоналу, то для держслужбовця це можливість покращити свої навички у цифровій сфері та комп'ютерних технологіях за рахунок роботодавця.

В аспекті ефективності роботи органу публічної влади позитивним фактором є те, що посадовець менше часу витрачає на переміщення та організаційні процеси.

Проведений аналіз лише окремих аспектів впровадження дистанційної форми організації роботи державних службовців, та наведені результати опитування посадовців, свідчать, що такий формат організації роботи є мотивуючим та стимулюючим для персоналу. Його беззаперечними перевагами є можливість більше впливати на регулювання свого часу, що робить такий формат роботи привабливим для посадовців-жінок (дозволяє поєднувати роботу з турботою про родину, неповнолітніх дітей) та для молоді, що лише розпочинає своє служіння в органах публічної влади.

Список використаних джерел

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII; редакція 07.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#top> (дата звернення: 10.10.2025)

2. Жулавський А.Ю., Гордієнко В.П., Малько Н.О. Мотивація державної служби в Україні. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. №1. С.68-75. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/1_2021/8.pdf (дата звернення: 10.10.2025)

*Катерина Вікторівна Зірка,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

РОЗВИТОК ВЕТЕРАНСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ: СОЦІАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Одним з найефективніших шляхів позитивного впливу туризму на соціально-культурний розвиток громад є створення ветеранського зеленого туризму. Це інноваційний напрям, який поєднує елементи сільського, екологічного та соціального туризму. Його розвиток сприяє не лише відновленню психофізичного стану ветеранів, а й сталому розвитку сільських територій. Це той унікальний варіант, коли значимий ефект від реалізації задуму одержують і громада в цілому і ветеранська спільнота. Відразу зазначимо, що під поняттям «ветерани» розуміємо і ветеранів триваючої українсько-російської війни, членів їх сімей, а також членів сімей загиблих воїнів. Таким чином, у рамках ветеранського туризму буде підтримано ті соціальні групи мешканців громади, які потребують реінтеграції, матеріальної незалежності та соціальної адаптації.

Вважаємо, що ветеранський зелений туризм сприятиме створенню нових робочих місць в громаді, але з великою долею вірогідності у першу чергу ці робочі місця ветерани-підприємці надаватимуть своїм побратимам, таким же ветеранам, які потребують трудової зайнятості. Такий підхід відразу доречно розглядати не просто, як надання роботи та підтримки, а як наставництво, що спонукатиме інших ветеранів самим розпочинати з часом власний бізнес у сфері туризму.

Ще одна вагома складова розвитку ветеранського зеленого туризму, яка має значення вже не тільки для однієї громади, а для регіону в цілому, це створення екологічних релаксуючих туристичних програм. Наявність таких туристичних осередків та програм відпочинку з релаксацією, екологічно чистим повітрям,

здоровим харчуванням, відпочинком від інформаційного тиску у гаджетах та потоків негативної, складної, тривожної інформації робить суб'єктами таких туристичних послуг, у першу чергу, також ветеранів. Наприклад осіб, які проживають у великих містах, поблизу промислових підприємств і не мають можливості для нетривалого спокійного відпочинку на чистому повітрі [1].

Отже, створення осередків ветеранського зеленого туризму позитивно позначиться на оздоровлення ветеранської спільноти в цілому регіоні, наприклад у межах району або всієї області. Враховуючи той факт, що у багатьох областях України зараз перебуває значна кількість внутрішньо переміщених осіб, серед яких також є ветерани та родини загиблих воїнів, програми туристичної релаксації у найближчій сільській місцевості можуть охопити не лише місцевих ветеранів та членів їх сімей, а фактично більшу кількість громадян.

Такий підхід обумовлює можливість реалізації туристичних послуг у садибах ветеранського зеленого туризму за підтримки не тільки місцевої громади, але й за участі районних чи обласних органів місцевого самоврядування через впровадження регіональних програм медичної, соціальної підтримки ветеранів та місцевих програм підтримки підприємництва, оскільки власники таких зелених садиб є ветеранами-підприємцями.

Іншими словами, за умов створення мережі ветеранського зеленого туризму у ряді громад району або області, доречно говорити про необхідність підготовки комплексних міжгалузевих програм підтримки та сприяння цьому напрямку туризму. На рівні обласних військових адміністрацій такі питання могли б координувати не тільки управління чи департаменти у справах розвитку туризму, але й повинні долучитися департаменти охорони здоров'я, соціального захисту населення, ветеранської політики. Це дозволить збільшити організаційну, інформаційну та фінансову підтримку розвитку мережі садиб ветеранського зеленого туризму, сприятиме реальній підтримці ветеранів та членів їх сімей.

Ветеранський зелений туризм є комплексним соціально-економічним явищем, що поєднує реабілітаційні, економічні, екологічні та культурні функції (аспекти) (рис.1). Його розвиток сприяє інтеграції ветеранів у мирне життя,

підвищенню якості життя сільського населення та реалізації принципів сталого розвитку. Всі ці аспекти спрямовано на покращення становища самих ветеранів, а в економічному та культурно-патріотичному аспектах явні прерогативи одержує і громада.

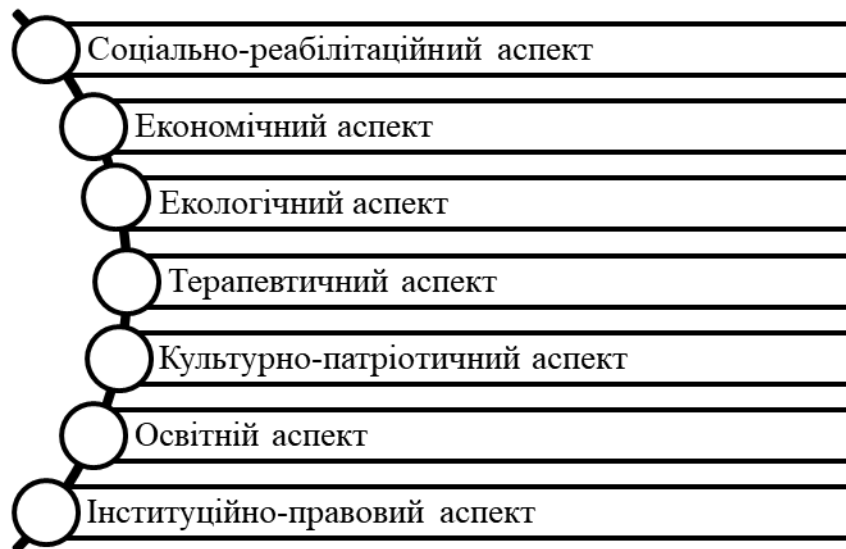

Рис. 1. Основні аспекти ветеранського зеленого туризму [2]

Ветеранський зелений туризм виконує важливу соціальну функцію, забезпечуючи психологічну реабілітацію та соціальну адаптацію ветеранів. Перебування в природному середовищі, участь у колективній діяльності та неформальне спілкування сприяють зниженню рівня посттравматичних стресових розладів, відновленню соціальних зв'язків і формуванню відчуття приналежності до громади.

Список використаних джерел

1. Ідея власного проєкту з'явилася під час реабілітації після поранення. *Ветеранський фонд (Поруч з ветераном): сайт.* URL: https://veteranfund.com.ua/stories_veteran_pidpriemci/veteran-rozvyvaie-novyuy-napriam-turyzmu-v-ukraini/ (дата звернення: 12.10.2025)
2. Ветеранський кемпінг: як на Волині заснували новий вид туризму. *Конкурент. Волинь: Інтернет-видання.* URL: <https://konkurent.ua/publication/160534/veteranskiy-kemping-yak-na-volini-zasnuvali-noviy-vid-turizmu-foto/> (дата

звернення: 12.10.2025)

Лідія Іванівна Чайка

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Серед країн, чий досвід соціальної підтримки ветеранів з боку держави, викликає все більше уваги українських посадовців, самих ветеранів та громадськості, у першу чергу відзначають Сполучені Штати Америки.

Найбільшу увагу у фахівців викликає надпотужна програма «Veteran Reintegration», що функціонує у США і яка спрямована на підтримку ветеранів війни у їхньому процесі адаптації до громадянського життя після повернення з військової служби. Така програма надає різноманітні послуги та ресурси для полегшення переходу військових зі служби до цивільного життя. Крім того, її основне завдання полягає у забезпеченні успішного інтегрування ветеранів у суспільство у самому широкому сенсі: від реалізації на ринку праці до навчання (перенавчання) за цивільними професіями, реалізації у підприємстві тощо.

Відразу зауважимо, що ці підходи вже реалізуються в Україні у межах Державної програми «ВАРТО» (Ветерани, Адаптація, Реабілітація, Травма, Орієнтація) та в інших подібних ініціативах, що охоплюють соціальну, психологічну, професійну підтримку ветеранів, зокрема через центри комплексної реабілітації, послуги з психологічної допомоги, перекваліфікації та сприяння зайнятості, а також програми з протезування та санаторно-курортного лікування, що спільно реалізуються Міністерством у справах ветеранів, Міністерством охорони здоров'я та іншими відомствами задля їхньої успішної реінтеграції після війни. «ВАРТО», спрямовані на комплексну допомогу, яка охоплює всі сфери життя ветерана, щоб полегшити перехід від військової служби до мирного життя та забезпечити гідну інтеграцію у суспільство.

Повертаючись до американського досвіду, зазначимо, що державна

підтримка ветеранів у США вирізняється наявністю чіткої вертикальної структури, яка охоплює шість ключових етапів, що забезпечують поступовий та комплексний процес повернення колишніх військовослужбовців до цивільного життя, а саме: підготовка до звільнення зі служби; освіта та професійна підготовка; медична підтримка та психологічна реабілітація; працевлаштування та підтримка підприємництва; житлові програми та соціальна підтримка; підтримка родин ветеранів.

Відносно реалізації деяких з цих напрямів зазначимо, що, наприклад, медична підтримка та психологічна реабілітація реалізуються під патронатом Міністерства у справах ветеранів США, яке забезпечує ветеранів доступом до медичних закладів та психологічної підтримки. Вказане міністерство реалізує Програму Mental Health Services, яка включає у першу чергу лікування від посттравматичного стресового розладу, терапію та можливість поновлюватися психологічно у групах підтримки. Основна робота програми спрямована на підтримку та реабілітацію психічного та ментального здоров'я ветеранів, на їх емоційну адаптацію після служби.

Ще один з напрямків, який вдається важливим для України, є працевлаштування та підтримка підприємництва серед ветеранської спільноти. У США така робота реалізується через державні програми, що допомагають ветеранам з пошуком роботи, а також надають підтримку у розвитку власного бізнесу. Центри зайнятості для ветеранів та програми малого бізнесу пропонують менторську підтримку, навчання та гранти для ветеранів, які хочуть відкрити власний бізнес або знайти нову професію.

Під впливом американського досвіду та додаючи можливості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, на сьогодні в Україні створено можливість подання грантової заявки на розвиток власної справи через застосунок «Дія»: «тут можна подати заяву про грант для створення або розвитку ветеранського бізнесу. Гранти доступні для ветеранів та їхніх дружин/чоловіків. Отримане фінансування надасть змогу почати власну справу або розширити бізнес всім, хто має план, необхідні навички та бажання» [1].

Для розповсюдження відповідної інформації та підтримки ветеранів у роботі над оформленням гранту, було розроблено спеціальний посібник в рамках Програми реінтеграції ветеранів (IREX), яка реалізується IREX за підтримки Державного Департаменту США. Розробка даного посібника є однією із активностей, реалізованих у 2023 році Програмою реінтеграції ветеранів у рамках співпраці з Міністерством економіки України. Такий посібник покликаний сприяти ветеранам у їх реінтеграції поряд з наданням консультацій та розробкою коротких відеоексплейнерів для учасників вищезгаданих грантових програм [2].

У Сполучених Штатах ще наприкінці 80-х років минулого століття зрозуміли необхідність суттєвої підтримки з боку держави у фінансовій допомозі та створенні сприятливих умов для заснування ветеранами власної підприємницької справи. З метою реалізації відповідних завдань було створено Управління ветеранського бізнесу (Office of Veterans Business Development) та мережа локальних центрів, які надають консультації, навчання та менторську підтримку ветеранам-підприємцям. За роки існування даної інституції вона здобула високу оцінку та гарні відгуки серед ветеранів.

В Україні менторська підтримка для ветеранів-підприємців доступна через комплексні програми від держави, міжнародних та українських організацій (наприклад таких, як Startup Ukraine, Mastercard, Forbes Ukraine) – це грантово-менторські проєкти, що поєднують індивідуальний супровід від експертів, бізнес-навчання, психологічну допомогу та фінансові гранти (заявлені суми до 6 500 євро) для розвитку власної справи чи для розвитку підприємництва членів родин ветеранів. У цьому випадку під менторством розуміють індивідуальний супровід учасника програми досвідченими бізнес-експертами та підприємцями упродовж двох місяців [3].

Завдяки таким ініціативам ветерани отримують можливість реалізувати свій потенціал у підприємстві, що сприяє не лише їх економічній незалежності, але й інтеграції у суспільство. Подібні програми демонструють ефективність комплексного підходу до реінтеграції ветеранів, враховуючи як їхні особисті потреби, так і економічний внесок у державу.

Зазначимо, що наведені нами приклади реалізації підтримки ветеранів на державному рівні, сформовані на ґрунті американського досвіду у цій справі. Але так само в Україні досліджуються та використовуються напрацювання уряду та громадських організацій Канади. У той же час вивчення досвіду реалізації державної ветеранської політики є необмеженим, а партнерські стосунки України з іншими країнами світу відкривають нові можливості у цій важливій справі.

Список використаних джерел

1. Грант для ветеранів та членів їх сімей. *Дія*. URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-dlya-veteraniv-ta-chleniv-yihnih-simej> (дата звернення: 02.10.2025)
2. Як отримати підтримку в рамках грантових програм «Гранти для ветеранів та другого з подружжя» та «Власна Справа» в програмі «єРобота»: Навчально-методичний посібник для ветеранів та членів їх сімей. Київ, 2023. 50 с. URL: <https://old.dcz.gov.ua/storinka/granty-na-stvorennya-abo-rozvytok-vlasnogo-biznesu-uchasnykam-boyovyh-diy-osobam-z> (дата звернення: 10.10.2025)
3. Тренінги, менторство та грант до € 6500: для ветеранського бізнесу стартує нова програма. *Вчасно: інформаційне агентство*. 2025. 19 травня. URL: <https://vchasnoua.com/news/treningi-mentorstvo-ta-grant-do-eur6500-dlia-veteranskogo-biznesu-startuje-nova-programa> (дата звернення: 10.10.2025)

Микола Олександрович Сидьорка,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

ЯК ВІДБУВАЛАСЯ ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЙ ЛІДЕРСТВА В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Еволюція концепцій лідерства нерозривно пов'язана зі зміною моделей державного управління. Спочатку домінувала модель Old Public Administration, у якій керівник виконував роль адміністратора, головним завданням якого було

суворе дотримання законів, процедур та ієрархії. Основним принципом була законність і контроль.

У 1980–1990-х роках сформувалася модель New Public Management (NPM), яка запозичила управлінські підходи приватного сектору.

Основними характеристиками цього етапу стали насамперед:

- орієнтація на ефективність і результативність;
- використання ринкових механізмів;
- конкуренція між постачальниками послуг;
- сприйняття громадянина як клієнта.

Як бачимо, лідер у цій моделі виступає передусім як професійний менеджер, який забезпечує досягнення поставлених показників із мінімальними витратами ресурсів.

Щодо сучасного етапу розвитку лідерства, то він характеризується переходом до концепції Public Value Governance (врядування суспільної цінності), і в центрі уваги вже не адміністративні процедури чи економічна ефективність, а створення суспільної цінності через партнерство між владою, громадою, бізнесом та громадськими організаціями.

Разом зі зміною управлінських моделей трансформувалася і роль керівника (таблиця 1).

Таблиця 1

Зміна ролі керівника від традиційного адміністрування до стратегічного фасилітаторства

Традиційне адміністрування	Стратегічне фасилітаторство
Адміністратор	Фасилітатор і партнер
Контроль	Співпраця
Одностороння комунікація	Діалог із громадою
Централізоване прийняття рішень	Партисипативне управління
Орієнтація на процедури	Орієнтація на розвиток громади

Джерело: узагальнено автором за [1-3]

Саме стратегічне фасилітаторство передбачає організацію діалогу, створення партнерств та залучення громадян до вироблення управлінських

рішень.

У сучасних умовах ефективний публічний лідер має володіти: стратегічним мисленням; емоційним інтелектом; адаптивністю; цифровими компетентностями; навичками фасилітації; здатністю формувати команди та управляти змінами.

Лідер дедалі більше стає не керівником-наглядачем, а модератором процесів розвитку громади.

Досвід США, Великої Британії, Канади та Японії свідчить, що сучасні вимоги до державних керівників зміщуються від владних повноважень до розвитку компетентностей: стратегічного бачення, партнерства, етичності, міжкультурної комунікації, цифрової грамотності та безперервного навчання. Ефективне лідерство сьогодні розглядається як система взаємодії, а не як сукупність особистих якостей керівника.

Таким чином, еволюція концепцій лідерства демонструє перехід від бюрократичного адміністратора до стратегічного фасилітатора. Сучасний публічний лідер не лише організовує роботу органу влади, а й об'єднує громаду, формує партнерства, забезпечує відкритий діалог і створює суспільну цінність. Саме така модель лідерства найбільше відповідає викликам децентралізації, цифрової трансформації та демократичного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Burns J. M. Leadership. New York : Harper & Row, 1978. 530 p.
2. Denhardt J. V., Denhardt R. B. The New Public Service: Serving, Not Steering. 4th ed. New York : Routledge, 2015. 280 p.
3. Northouse P. G. Leadership: Theory and Practice. 9th ed. Thousand Oaks : Sage Publications, 2022. 600 p.

Григорій Володимирович Ярошенко,
*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

КРАЩІ ПРАКТИКИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ ІРЦ ТА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Реформа децентралізації передала органам місцевого самоврядування (ОМС) фінансові ресурси та відповідальність за створення безперешкодного освітнього середовища для всіх дітей у громадах. Розвиток мережі Інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) став одним із ключових індикаторів спроможності та соціальної відповідальності територіальних громад [1-2].

Успішним досвідом є об'єднання зусиль кількох невеликих громад для спільного утримання та фінансування одного ІРЦ, що дозволяє раціонально використовувати бюджетні кошти й забезпечувати високу якість послуг.

На сьогодні кращі практики демонструють відкриття філій ІРЦ або організацію виїзних засідань фахівців у віддалені населені пункти громади, що вирішує проблему підвезення дітей з ООП. Органи місцевого самоврядування, які демонструють високі результати, активно залучають як кошти місцевих бюджетів, так і міжнародну донорську допомогу для облаштування ІРЦ сучасними кабінетами лікувальної фізкультури, сенсорними кімнатами та новітніми методиками комплексної оцінки розвитку [3].

Завданням сьогодення для ОМС є організація архітектурної доступності будівель (пандуси, підйомники, спеціальні вбиральні) та облаштування внутрішнього простору шкіл і дитсадків (ресурсні кімнати, медіатеки).

Кращі практики включають системне фінансування підвищення кваліфікації педагогів та асистентів учителів за кошти громади, а також запровадження місцевих стимулів і надбавок для фахівців, які працюють в інклюзивних класах.

На шашу думку, партнерство між ОМС до інклюзивними закладами освіти

може охарактеризувати наступний лацюг:

«Ефективна взаємодія «ІРЦ – Заклад освіти — Громада»

Налагодження партнерства, де фахівці ІРЦ не лише проводять оцінку, а й здійснюють постійний супровід команди психолого-педагогічного супроводу в школі, допомагаючи адаптувати освітні програми. Щодо фінансових інструментів та залучення ресурсів, то це є поєднання державної субвенції на надання державної підтримки особам з ООП із додатковим виділенням коштів із місцевого бюджету на розвиток інфраструктури. На разі успішні ОМС активно пишуть грантові заявки та залучають неурядові організації (НУО) для впровадження інноваційних соціальних проєктів у сфері інклюзії.

Таким чином, головною передумовою успіху ОМС у розвитку інклюзії в умовах децентралізації є перехід від медичної моделі сприйняття інвалідності до соціальної, де дитина з ООП розглядається як повноправний член громади, а завдання місцевої влади – усунути будь-які бар'єри на шляху до її розвитку та соціалізації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» : Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1235>. (дата звернення 05.10.2025 р.)

2. Положення про інклюзивно-ресурсний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545 (із змінами та доповненнями щодо реформування мережі ІРЦ в умовах децентралізації). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.10.2025 р.)

3. Краці практики впровадження інклюзивної освіти на рівні територіальних громад : Практичний посібник для органів місцевого самоврядування / За підтримки Міністерства освіти і науки України та міжнародних донорських програм (Швейцарсько-український проєкт «DECIDE» або проєкт «HOVERLA»).

Дарина Іванівна Тритяк,
*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

ЕВОЛЮЦІЯ ЛІДЕРСТВА В ГРОМАДАХ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА СУСПІЛЬНІ ЗАПИТИ

На сьогодні у сфері публічного управління помітною є зміна парадигми лідерства, насамперед відбувся поступовий перехід від авторитарності до партнерства: Традиційні командно-адміністративні методи управління втрачають свою ефективність. Сучасний керівник громади має бути не «начальником», а фасилітатором, координатором та партнером для мешканців.

Реформа децентралізації передала більше повноважень та ресурсів на місця, що вимагає від лідерів високого рівня відповідальності, стратегічного мислення та вміння управляти фінансами громади [1].

На даний час в Україні постали нові виклики для місцевих лідерів, що стосуються:

1. Кризового менеджменту (робота в умовах невизначеності (військовий стан, економічна нестабільність, пандемії) вимагає від лідерів здатності швидко приймати рішення, реагувати на безпекові загрози та забезпечувати життєдіяльність громади у критичних ситуаціях).

2. Інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Так, новим викликом став запит на ефективне включення нових мешканців у життя громад, надання їм соціальних послуг, житла та працевлаштування без створення внутрішніх конфліктів.

3. Цифровізації управління (необхідність впровадження інструментів «електронного урядування» (е-демократія, ЦНАПи, онлайн-петиції), що потребує від керівництва цифрової грамотності).

Змінилися й суспільні запити до лідерів громад. На сьогодні вкрай важливими є питання:

Прозорості та підзвітності, адже громадяни вимагають відкритості у використанні бюджетних коштів, ухваленні рішень та розподілі земельних чи майнових ресурсів.

Інклюзивності та залучення. На сьогодні існує чіткий запит на партисипацію – мешканці хочуть безпосередньо впливати на розвиток громади через громадські бюджети, слухання та опитування.

Емпатії та соціального захисту. Пріоритетом стає турбота про вразливі верстви населення, ветеранів, родини військовослужбовців, що потребує від лідера високого рівня емоційного інтелекту та людяності.

На разі головним завданням лідера стає не лише відбудова інфраструктури (дороги, школи), а й створення умов для утримання молоді та залучення інвестицій. Суспільство дедалі більше очікує рішень, спрямованих на енергоефективність, екологічну безпеку та сталий розвиток територій.

Таким чином, еволюція лідерства в громадах знаменує перехід від авторитарного стилю до партнерської моделі управління, де керівник діє як фасилітатор. Сучасні виклики (кризовий менеджмент, інтеграція ВПО, цифровізація) вимагають від лідерів гнучкості та високої відповідальності. Водночас ключовими суспільними запитами стали прозорість, інклюзивність та емпатія. Головним вектором розвитку громад є не просто відновлення інфраструктури, а розвиток людського капіталу та забезпечення сталого, екологічного майбутнього.

Список використаних джерел

1. Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Інституціоналізація місцевого самоврядування в Україні: виклики воєнного часу та повоєнного відновлення. *Наукові записки НаУКМА. Секція: Публічне управління*. 2023. Т. 8. С. 15–24.

Вікторія Вадимівна Овчаренко

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПІДТРИМЦІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Одним із ключових показників ефективності діяльності органів місцевого самоврядування є стан місцевих бюджетів. За даними експертів реформи децентралізації, у 2022 році частка місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету України без урахування міжбюджетних трансфертів становила 24,4 %, що стало найвищим показником за весь період реформи децентралізації. Водночас у 2025 році цей показник скоротився до 14,6 %, що стало найнижчим значенням за останні роки. Така тенденція пояснюється централізацією фінансових ресурсів для забезпечення оборонних потреб держави та змінами бюджетного законодавства.

Суттєвий вплив на фінансову спроможність територіальних громад мало вилучення у 2023 році податку на доходи фізичних осіб із грошового забезпечення військовослужбовців. Унаслідок цього громади втратили значне джерело надходжень, що змусило органи місцевого самоврядування переглядати структуру видатків та активніше залучати грантові ресурси, міжнародну допомогу й інвестиційні програми. Незважаючи на це, у 2025 році загальний фонд місцевих бюджетів України отримав 514 млрд грн доходів, що на 63 млрд грн або 14 % більше порівняно з 2024 роком.

Особливого значення в умовах війни набули видатки громад на підтримку сектору безпеки та оборони. Лише на території Полтавської області протягом перших місяців 2025 року громади спрямували на підтримку Сил оборони України 205,4 млн грн, а ще 64,5 млн грн було виділено з обласного бюджету. Загальний обсяг фінансової підтримки Збройних Сил України становив близько 270 млн грн. Станом на середину 2025 року сукупний обсяг видатків бюджетів

області, районів та громад Полтавської області на потреби територіальної оборони перевищив 1 млрд грн. Крім того, на підтримку оборонних заходів громади області спрямували 5,4 % власних доходів.

Дані за 2022-2025 роки свідчать, що діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану характеризується одночасним зростанням навантаження на місцеві бюджети, збільшенням обсягів фінансування оборонних заходів, активною підтримкою населення та прискоренням процесів цифрової трансформації.

Незважаючи на скорочення частки місцевих бюджетів у фінансовій системі держави, територіальні громади залишаються важливим елементом забезпечення стійкості України в умовах війни.

Таблиця 1

**Фінансування заходів підтримки безпеки та оборони громадами
Полтавської області (2025 рік)**

Джерело фінансування	Сума, млн грн	Частка у загальному обсязі, %	Основні напрями використання коштів	Характер підтримки
Територіальні громади Полтавської області	724,9	78,9	Закупівля транспортних засобів зв'язку, спеціального обладнання та матеріально-технічних засобів для підрозділів БПЛА, засобів, генераторів, обладнання та військових підрозділів	Безпосередня матеріально-технічна підтримка військових формувань та підрозділів територіальної оборони
Обласний бюджет Полтавської області	190,8	20,8	Реалізація обласних програм підтримки територіальної оборони, заходів цивільного захисту та безпеки населення	Координація та фінансування регіональних безпекових програм
Районні бюджети	2,7	0,3	Співфінансування окремих оборонних заходів, придбання необхідного обладнання та матеріалів	Додаткова підтримка реалізації локальних безпекових ініціатив
Разом	918,4	100,0	–	–

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Основне фінансове навантаження щодо підтримки сектору безпеки та оборони в Полтавській області покладено саме на територіальні громади. Їхній

внесок становив 724,9 млн грн або майже 79 % загального обсягу фінансування. Це підтверджує зростання ролі ОМС у забезпеченні в умовах воєнного стану безпеки населення на місцях.

Досвід Новоселівської територіальної громади свідчить про ефективність комплексного підходу до соціальної підтримки населення. Реалізовані проекти з облаштування місць проживання внутрішньо переміщених осіб (ВПО), створення центру психологічної підтримки та організації гуманітарної допомоги дозволили не лише задовольнити базові потреби переселенців, а й забезпечити їхню інтеграцію в місцеве середовище [2]. У перспективі доцільним є створення в громадах центрів соціальної стійкості, які б забезпечували комплексне надання соціальних, психологічних та консультаційних послуг населенню, і в першу чергу – для ВПО.

Після адаптації ВПО в територіальній громаді ресурсні можливості, включно із новоствореними центрами, хабами тощо доцільно буде спрямувати на підтримку ветеранів, членів їх сімей та родин загиблих захисників. Увага до ВПО вважаємо не втрапить своєї актуальності, адже немає підстав стверджувати, що всі ВПО зможуть відразу адаптуватися до життя у нових громадах, тому вони також будуть потребувати підтримки ще певний час. До такої групи ВПО можемо віднести людей похилого віку, людей з інвалідністю, багатодітні родини.

Безперечно, особливої уваги потребує підтримка ветеранів війни та членів їхніх сімей. Зважаючи на прогнозоване зростання кількості ветеранів після завершення бойових дій, ОМС вже сьогодні повинні формувати механізми їх соціальної адаптації, професійної реінтеграції та психологічної підтримки. Це дозволить мінімізувати ризики соціальної ізоляції та сприятиме ефективному використанню людського потенціалу громади.

Досвід діяльності українських громад упродовж 2022–2025 років засвідчив, що обмеженість бюджетних ресурсів стала одним із найбільш серйозних викликів для органів місцевого самоврядування. Значна частина фінансових ресурсів була переорієнтована на забезпечення оборонних потреб держави, підтримку систем цивільного захисту та фінансування соціальних програм, що обмежило

можливості реалізації проєктів розвитку [3].

У таких умовах особливого значення набуває розподіл джерел фінансування територіальних громад. Аналіз діяльності Новоселівської територіальної громади показав, що важливим інструментом забезпечення стійкості стало активне залучення грантових коштів міжнародних організацій та донорських програм. Завдяки співпраці з міжнародними партнерами громада отримала додаткові ресурси для реалізації соціальних, освітніх та безпекових проєктів [2]. Це дозволило не лише підтримувати належний рівень функціонування соціальної інфраструктури, а й реалізовувати окремі заходи розвитку навіть в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Програма розвитку місцевого самоврядування у Полтавській області на 2024–2026 роки. Полтавська обласна рада. Полтава, 2024. 46 с. URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/sites/default/files/field/docs/741.pdf> (дата звернення: 11.10.2025).

2. Новоселівська територіальна громада Полтавської області : *офіційний сайт*. URL: https://novoselivka-gromada.gov.ua/?utm_source (дата звернення: 10.10.2025).

3. Місцеве самоврядування в Україні в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*. 2023. № 2. URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/2_2023/ (дата звернення: 07.10.2025).

Дар'я Олександрівна Кононенко

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування*

ФУНКЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рекреаційна діяльність має вагомe загально суспільне значення, адже її належна організація та розвинена мережа позитивно впливають на публічне здоров'я, належний морально-психологічний стан населення.

Рекреаційна діяльність є також важливою для інтересів окремих груп населення, таких як родина, трудові колективи, учнівські та студентські колективи, а також інтереси великих груп населення, до яких належать усі мешканці певних територіальних громад, що зацікавлені у розвитку рекреаційного потенціалу своїх громад для особистого відпочинку, створення можливостей для розвитку бізнесу. Рекреаційна діяльність сприяє укріпленню сімейних цінностей та родинних зв'язків, використовується, як складова командотворення (тім-білдінгу) в організаціях. З урахуванням перевантаження сучасної людини потоками інформації, високої активності спілкування (особисті зустрічі; онлайн наради, конференції, навчання; постійний телефонний зв'язок; спілкування через месенджери) рекреаційна діяльність має все зростаючий попит для відпочинку окремої людини в умовах підвищеної інформаційної ізоляції та спокою.

Таким чином, об'єктами рекреаційної діяльності є і суспільство в цілому, і певні групи населення і окрема особистість. Виходячи із наявності суттєво різних об'єктів рекреаційної діяльності, надзвичайно різноманітними будуть її види, форми та масштаб. Наприклад, людина, яка планує відновити фізичні та моральні сили на самоті може замовити відпочинок на віддаленій еко-садибі, організацію пішої прогулянки в лісі чи в горах. І, навпаки, члени трудового колективу, які планують провести час разом для кращого пізнання один одного та зміни сидячого способу життя на активний відпочинок, оберуть локації з можливістю

організації спортивних ігор, жвавих конкурсів, спільних туристичних походів або спільного приготування їжі на кострі тощо.

Рекреаційна діяльність складається із значного набору можливостей для відпочинку, а рекреант повинен мати можливість обрати для себе або своєї групи те, що потрібно найбільше, відповідає його баченню відпочинку – активність, психологічне перезавантаження, оздоровлення, культурно-пізнавальна екскурсія. Рекреаційна діяльність характеризується єдністю реалізації трьох функцій: економічної, медико-біологічної та соціально-культурної (рис. 1).

Рис. 1. Функції рекреаційної діяльності [1, с. 11]

Важливо наголосити, що функції рекреаційної діяльності пов'язані між собою. Зокрема, економічна та медико-біологічна функції рекреаційної діяльності перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності. Медико-біологічна функція спрямована на відновлення фізичних і психічних сил людини, зміцнення здоров'я, профілактику захворювань та підтримання належного рівня працездатності населення. Реалізація цієї функції сприяє збереженню та відтворенню трудового потенціалу суспільства, що є важливою передумовою економічного розвитку. Своєю чергою, економічна функція рекреаційної діяльності проявляється у підвищенні продуктивності праці, скороченні втрат робочого часу внаслідок захворювань, зниженні витрат на медичне

обслуговування та забезпеченні ефективного відтворення людського капіталу. Крім того, розвиток рекреаційної сфери стимулює господарську активність, сприяє створенню робочих місць і формуванню додаткових бюджетних надходжень. Економічний ефект від розвитку рекреаційної діяльності та відповідної інфраструктури відчули ті територіальні громади, які відгукнулись на модні тенденції відпочинку та почали розвивати напрямок зеленого (сільського) туризму, етно-туризм, екологічний туризм тощо. На скільки важливими та значимими для громад виявилися такі осередки рекреаційної діяльності, стало зрозуміло під час впровадження карантинних обмежень через епідемію ковіду. Власники таких туристичних об'єктів, мешканці громад, які мали взаємопов'язаний бізнес (перевезення пасажирів, магазини, кафе, човникові станції, велопрокат, кінні прогулянки) самі не отримали очікувані прибутки, а, отже, і місцеві бюджети не отримали значну частку податкових надходжень.

Медико-біологічна функція рекреації забезпечує підтримання та відновлення здоров'я населення, що виступає основою для реалізації її економічної функції, тоді як економічні результати рекреаційної діяльності створюють необхідні умови для подальшого розвитку системи оздоровлення та відпочинку населення.

Отже, зазначені функції мають комплексний характер і спільно сприяють підвищенню якості життя та соціально-економічному розвитку суспільства. У межах територіальної громади можливості для відпочинку, особливо всієї родини, відвідати цікаві історико-культурні об'єкти, взяти участь у заходах (етнографічні фестивалі, ярмарки, еко-фести) перетворюються на фактор, що може спонукати працездатне населення для переїзду у таку громаду або пошуку роботи у цій громаді. Тож і соціально-культурна функція рекреаційної діяльності є тісно взаємопов'язаною з економічною та медико-біологічною.

Список використаних джерел

1. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Величко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2013. 202 с.

За достовірність викладених даних відповідальність несуть
автори.

При передрукуванні посилання на збірник є обов'язковим.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

Збірник розміщено на офіційному сайті

Полтавського державного аграрного університету

